

Vilaramó (jaciment)

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Al sector nord del terme de Gaià
Emplaçament Des de la Vall de Vilaramó camí direcció nord i després S-W uns 1.200 m, i camí a la dreta 500 m
Alçada: 525

Coordenades:

Latitud: 41.95316
Longitud: 1.92846
UTM Est (X): 411192
UTM Nord (Y): 4645131

Classificació

Número de fitxa 08090-115
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Ibèric Romà
Segle IIIaC-VdC
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Estat de les restes arqueològiques desconegut
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08089A005000180000YE
Fitxes associades:
[Vilaramó](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 25/06/2018 - 02:00

Descripció

Jaciment arqueològic d'època ibèrica i romana emplaçat a l'entorn del lloc on hi ha el mas Vilaramó. Aquesta masia, actualment en ruïnes, es troba situada en un emplaçament molt favorable, en un petit altiplà resguardat al nord-est per un petit turonet i des d'on es té un domini de la vall anomenada de Vilaramó per la banda sud. L'àmplia esplanada al voltant del mas proporciona un espai molt adequat per emplaçar-hi un petit nucli rural. L'àrea on apareixen indicis arqueològics és molt extensa a l'entorn d'aquest nucli. De manera esquemàtica i provisional es poden diferenciar tres sectors d'especial interès, a banda de la mateixa masia. El primer es troba en un antic camí d'accés al mas que parteix d'un camí actual, uns 500 m al sud-oest del mas, i va ascendint en direcció nord fins arribar a la l'esplanada per la banda oest. Les coordenades en el seu tram central són: UTM ETRS89 410918; 4644944. En quatre punts d'aquest camí, que queda força separat del nucli de la masia, Josep M. Badia hi ha localitzat superficialment abundant material d'època romana: tegula i ceràmica. Un altre sector es troba en el camp que hi ha uns 50 o 100 m a l'est de la masia, on també s'hi ha recollit superficialment ceràmica ibèrica i romana. Finalment, al cim del turonet que queda a l'esquena de la masia (uns 40 m al nord-est) s'hi observen restes del que sembla un petit mur perimetral per reforçar la part alta. Dins d'aquest recinte, exactament en el punt més alt, algú hi ha excavat un forat que deixa veure clarament un mur de força qualitat, fet amb petits carreus. En aquest indret no hi ha constància que s'hi hagi localitzat, de moment, ceràmica a nivell superficial. Les coordenades corresponents al cim del turonet són les següents: UTM ETRS89 411211;4645160.

Tot i no haver-s'hi practicat una excavació arqueològica, aquestes dades, juntament amb la informació de caràcter toponímic i documental, permeten deduir l'existència d'una antiga vil·la romana amb antecedents ibèrics en aquest indret. El més lògic és suposar que estaria emplaçada sota l'actual mas o molt a prop seu. Així mateix, la vil·la podria estar acompanyada d'una possible torre de guaita, tot i que no tenim cap indicati sobre la seva datació i, per tant, també podria ser alt-medieval. I també és interessant el sector entorn de l'antic camí, que podria indicar algun tipus d'infraestructura auxiliar emplaçada al voltant d'aquesta zona.

Observacions:

Informació facilitada per Josep M. Badia

Història

A la vall per on discorre el torrent anomenat de la Vall de Vilaramó hi ha un altre nucli amb indicis arqueològics, d'època ibèrica, entorn del turó on hi ha l'església de Sant Esteve de Vilaramó. Segons Albert BENET (1984: 260) el topònim cal entendre'l com una contracció d'una possible vila Ramione; és a dir, que derivaria de la vil·la romana que estaria situada a l'actual mas Vilaramó. Josep M. BADIA (2016: 57) matisa aquesta idea i considera que el topònim podria fer referència a un vilar rural; és a dir, un grup de masos que en un temps fundacional de l'edat mitjana es constituïen a l'entorn d'un repoblador, i la terminació "amo" seria el nom d'aquest primer repoblador. Es tractaria d'un cas similar al de Vilagaià, que també podria indicar el seu origen en una vila o un vilar. Aquests dos indrets són els més destacats del municipi amb indicis de possibles vil·les romanes.

Segons dades recopilades per Josep M. Badia, el mas Vilaramó ja existia al segle XIII; concretament, s'esmenta en un document de 1297 de l'Arxiu Parroquial del Mojal, ja amb el nom de "Villaramo".

Aleshores l'hereu era un tal Andreu, i el mas formava part de la parròquia de Sant Esteve de Vilaramó. Al seu torn, el mas veí de la Vall de Vilaramó també està documentat al segle XIII, en aquest cas amb el nom de "Valle". Durant la crisi baix-medieval Vilaramó devia quedar com un mas rònec, ja que al segle XVII havia estat absorbit per la Vall de Vilaramó, que havia iniciat el seu creixement i havia esdevingut el mas hegemònic de la vall. Així, segons un capbreu del castell de Gaià de 1693-93, Vilaramó és un dels masos

secundaris, juntament amb Spluga Sobirana, Spluga Jussana i Rovira, en possessió de la Vall de Vilaramó. Al segle XIX Vilaramó continuava com una masoveria de la Vall de Vilaramó. Segons el Registre de la Riquesa de 1883, aquest any les terres del mas abastaven una superfície de només 12,64 ha, dos terços de les quals eren conreades per tres parcers.

Bibliografia

BENET CLARÀ, Albert; JUNYENT MAYDEU, Francesc; MAZCUÑAN BOIX, Alexandre (1984). "Gaià", Catalunya Romànica, vol. XI, "El Bages", Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona, p. 260.
BADIA, Josep M (2016). "Història", "Arquitectura", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 57, 58, 62, 65, 83.

